

منبع‌شناسی افسانه‌ها و افسانه‌شناسی

شایسته بهرامی سامانی^۱

قصه، افسانه و داستان‌نگاره‌ها تصویرهایی از زندگی مردم زمانه، شیوه کار و تولید، مناسبات میان افراد و گروه‌ها و طبقات، تضادهای طبقاتی و ستیزه‌جویی‌های اجتماعی، رفتار و روابط خانوادگی و خویشاوندی، گرایش‌های قومی و مذهبی، سنخ تفکر و احساس، آداب و رسوم و شعایر متداول در جامعه‌ها را به زبان ساده یا به زبان نمادین و به صورت جد و طنز ترسیم می‌کنند.

در گذشته قصه برای اقوامی که خط و نوشته نداشتند نوعی تاریخ بود، امروز نیز قصه در تاریخ‌نگاری بویژه در نگارش تاریخ اجتماعی جامعه‌ها به منزله سندی معتبر و سودمند به کار می‌رود.

قصه‌ها و افسانه‌ها چون گونه‌های دیگر ادبیات عامه نقش‌ها و کارکردهای گوناگونی در جامعه دارند که عبارتند از نقش سرگرم‌کنندگی، آموزشی، اعتبار و اقتداربخشی، اهمیت روان‌شناختی و نقش و اهمیت تداوم و ثبات‌بخشی به فرهنگ.

۱. کارشناس فلسفه

داستان‌ها، افسانه‌ها و قصه‌های عامیانه، روایتگر حیات اجتماعی و جامعه هستند و منبع‌شناسی قصه‌های ایرانی ما را در شناخت بیشتر حیات اجتماعی مان یاری می‌کند. با توجه به موضوع فصل‌نامه در این ویژه‌نامه، بر آن شدیم تا به منبع‌شناسی قصه‌ها و افسانه‌های ایرانی بپردازیم. اما بودن این منابع از یک سو و محدود بودن صفحات فصل‌نامه از سوی دیگر، اجازه درج همه منابع را به ما نمی‌داد. بنابراین از سه منبع کتاب، مقاله و پایان‌نامه یا رساله تنها تعدادی از آنها آورده شده است.

الف: کتاب

- آذریزدی، مهدی (۱۳۵۷) قصه‌ها و مثل‌ها نمونه‌هایی از مثل‌های قصه‌دار، تهران: اشرفی.
- آسمند، علی و خسروی، حسین (۱۳۷۷) افسانه‌های چهارمحال و بختیاری، شهرکرد: انتشارات ایل.
- احمدی، ژیلاد (۱۳۷۶) قصه‌های عامیانه، شیرین و کودکانه، تهران: حافظ.
- ارجانی، فرامرز (۱۳۶۲) سمک عیار، تهران: آگاه.
- ارجی، علی اصغر (۱۳۸۵) افسانه‌های قوچان، مشهد: نشر ماه جان.
- ارشادی، عیدی محمد (۱۳۸۸) فرهنگ بختیاری: مثل‌ها، افسانه‌ها، مثل‌ها و ...، تهران: آرون.
- اسکندری، حسین (۱۳۸۰) شبانه‌های کویر: دفتری از افسانه‌های عامیانه «جلگه سنخواست، مشهد: محقق.
- افشار، ایرج (۱۳۸۷) قصه حسین کرد شبستری (براساس روایت ناشناخته موسوم به حسین‌نامه)، تهران: نشر چشمه.
- امیری کله‌جویی، کیومرث (۱۳۸۴) افسانه‌های لکی، تهران: سوره مهر.
- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (بی‌تا) قصه‌های ایرانی (عروسک سنگ صبور)، تهران: بی‌نا

- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (۱۳۵۷) مردم و قهرمانان شاهنامه، تهران: سروش.
- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (۱۳۶۳) مردم و شاهنامه، تهران: بی‌نا.
- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (۱۳۶۳) مردم و فردوسی، تهران: علمی.
- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (۱۳۸۲) قصه‌های ایرانی، (۲ جلد) تهران: امیرکبیر.
- بتلهایم، برونو (۱۳۸۱) افسون افسانه‌ها، ترجمه اختر شریعت‌زاده، تهران: هرمس.
- براهویی، زهرا (۱۳۸۲) گلچینی از فرهنگ سیستان: شامل افسانه‌ها، آداب و رسوم و مثل‌ها، زاهدان: فاروق اعظم.
- بشرا، محمد (۱۳۸۰) افسانه‌ها و باورداشت‌های مردم‌شناختی جانوران و گیاهان در گیلان، تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی دهسرا.
- پراپ، ولادیمیر (۱۳۸۶) ریخت‌شناسی قصه‌های پریان، ترجمه فریدون بدره‌ای، تهران: توس.
- پزشکیان، محسن (گردآورنده) (۱۳۸۳) قصه در فرهنگ مردم کازرون، به کوشش عبدالنبی سلامی، تهران: کازرونیه.
- پورا احمد جکتاجی، محمدتقی (۱۳۸۰) افسانه‌های گیلان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- پیشدادفر، فرخنده (۱۳۸۱) افسانه‌های مردم ایران زمین در فرهنگ درتوجان (۵جلد)، تهران: پیشدادفر.
- تاکه‌هارا، شین و وکیلیان، احمد (۱۳۸۱) افسانه‌های ایرانی به روایت دیروز و امروز، تهران: ثالث.
- تسکین شیرازی (۱۳۴۸) فلک‌نازنامه، اقتباس و برگردان به نثر توسط غ محتشم، تهران: پدیده.
- ثمینی، نغمه (۱۳۷۹) کتاب عشق و شعبده: پژوهشی در هزار و یک شب، تهران: نشر مرکز.

- جعفری قنوتی، محمد (۱۳۸۶) قصه‌ها و افسانه‌هایی از گوشه و کنار ایران، تهران: اداره کل پژوهش‌های رادیو.
- جعفری قنوتی، محمد (۱۳۸۷) دو روایت از سلیم جواهری، تهران: انتشارات مازیار.
- حسن‌زاده، علیرضا (۱۳۸۱) افسانه زندگان، تهران: بقیه مرکز بازشناسی اسلام و ایران.
- حکیم، منوچهرخان (۱۳۸۳) اسکندر و عیاران، مصحح علیرضا ذکاوتی قراگزلو، تهران: نشر نی.
- حبیبی‌آزاد، ناهید (۱۳۸۵) لالایی‌ها، ترانه‌ها، افسانه‌ها و بازی‌های کودکان اصفهان، تهران: سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
- خاچر، خاچیک (۱۳۸۱) ۱+۵۵ [پنجاه و پنج + یک] قصه‌های عامیانه ایران، تهران: نائیری.
- خزاعی، حمیدرضا (۱۳۸۵) افسانه‌های خراسان (طپس)، مشهد: نشر ماه‌جان، پژوهشکده مردم‌شناسی.
- خزاعی، حمیدرضا (۱۳۸۵) افسانه‌های خراسان جنوبی بیرجند، مشهد: نشر ماه‌جان و پژوهشکده مردم‌شناسی.
- خزاعی، حمیدرضا (۱۳۸۷) زیباترین افسانه‌ها (پریان)، مشهد: ترانه.
- خزاعی، حمیدرضا (۱۳۸۸) زیباترین افسانه‌ها «طنز»، مشهد: ترانه.
- خزایی، حمیدرضا (۱۳۸۲) افسانه‌های خراسان (اسفراین)، مشهد: نشر ماه‌جان.
- خزایی، حمیدرضا (۱۳۸۲) افسانه‌های خراسان (سبزوار)، مشهد: نشر ماه‌جان.
- خندان‌بارانی، مسعود (۱۳۸۲) آسوکه (افسانه‌های مردم سیستان)، زاهدان: اوشیدا.
- درویشیان، علی اشرف (۱۳۷۵) افسانه‌ها و متل‌های کردی، تهران: نشر چشمه.
- دقیقیان، ویکتوریا (۱۳۸۵) افسانه‌های بختیاری، تهران: کتاب روشن.

- ذکاوتی، قراگزلو (۱۳۸۷) **قصه‌های عامیانه ایرانی**، تهران: سخن.
- رحماندوست، مصطفی (۱۳۸۰) **بیست افسانه ایرانی**، تهران: نشر افق.
- رحمانی، روشن (۱۳۸۰) **تاریخ گردآوری، نشر و پژوهش افسانه‌های مردم فارسی زبان**، شیراز: نوید شیراز.
- رحمت‌نژادواقعی، حسین (۱۳۸۱) **دایره‌المعارف فرهنگ مردم ایران**، تهران: ندیر.
- رهگذر، رضا (۱۳۷۳) **فضل‌الله مهتدی (صبحی): گردآورنده قصه‌های عامیانه**، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- زرعی، اسماعیل (۱۳۸۲) **افسانه‌های عامیانه (درباره جن، پری، آل و مردآزما)**، کرمانشاه: چشمه هنر و دانش.
- سادات اشکوری، کاظم (۱۳۸۷) **افسانه‌های دهستان اشکور**، تهران: هزار.
- سپانلو، محمدعلی (۱۳۷۸) **قصه قدیم: ۷۰ قصه از سرچشمه‌های ایران و اسلام**، تهران: قطره.
- ستاری، جلال (۱۳۶۸) **افسون شهرزاد، پژوهشی در هزار افسان**، تهران: نشر توس.
- سجادیپور، فرزانه (۱۳۷۸) **فسون فسانه (تحلیل و بررسی افسانه‌های عامیانه ایرانی)**، تهران: سپیده سحر.
- سجادی، عیسی (۱۳۸۵) **مثل‌ها و متل‌ها**، اهواز: معتبر.
- سلیمی، منوچهر (۱۳۷۶) **قصه‌های عامیانه مردم ایران**، مشهد: جاودان خرد.
- شفق، عباس (۱۳۸۰) **سه قصه عامیانه**، ملایر: عباس شفق.
- صالحی، خسرو (۱۳۷۷) **باغ‌های بلورین خیال، قصه‌های عامیانه ایرانی**، تهران: نشر مرکز.
- طباطبایی، لسان‌الحق (۱۳۸۷) **باغ کاکا: متل‌ها، افسانه‌ها، قصه‌ها و لطیفه‌های مردم خور و بیانک**، تهران: بهین.
- عابدی، داریوش (۱۳۸۱) **افسانه‌های سهند و سندباد**، تهران: سوره مهر.
- عاشوری، امیرقلی (۱۳۸۵) **افسانه‌های عامیانه ماسال و طبقه‌بندی ساختاری آن**

ماسال: امیرقلی عاشوری.

- غلامدوست، هادی (۱۳۸۶) افسانه‌های افشار، تهران: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، پژوهشکده مردم‌شناسی.

- فرمانبرجهدی، شهین (۱۳۷۳) افسانه‌های عامیانه آذربایجان (کوراوغلی)، تبریز: تلاش.

- فروغی، بلقیس (۱۳۸۲) قصه‌های بابا کلون: شش قصه عامیانه، تهران: نشر مرکز.

- فلاح، نادعلی (۱۳۸۲) اوسته‌های مازنی (افسانه‌های مازندرانی) و چند حکایت، آمل: وارث‌وا.

- فیض‌الهی وحید، حسین (۱۳۸۷) سفرق خان حماسه سی (آذربایجان تور کلرینین حماسی ناعیلی)، تبریز: حسین فیض‌الهی وحید.

- کریم‌زاده، منوچهر (۱۳۷۶) چهل قصه، تهران: طرح نو.

- کویاجی، ک (۱۳۶۲) آیین‌ها و افسانه‌های ایران و چین باستان، ترجمه جلیل دوستخواه، تهران: کتاب‌های جیبی.

- لوفلر، م دلاشو (۱۳۶۶) زبان رمزی قصه‌های پریوار، تهران: نشر جامی.

- لیراوی، الله‌کرم (۱۳۸۲) ۶۰ قصه، حکایت، متل در فرهنگ بومی و سنتی، آشنایی با گویش‌های محلی در بازی‌ها، بوشهر: شروع.

- لیموچی، کتیون (۱۳۸۵) افسانه‌های مردم بختیاری، تهران: روایتگر، آنزان.

- مارزلف، اولریش (۱۳۷۱) طبقه‌بندی قصه‌های ایرانی، ترجمه کیکاوس جهاننداری، تهران: سروش.

- محجوب، محمدجعفر (۱۳۸۲) ادبیات عامیانه ایران، مجموعه مقالات درباره افسانه‌ها و آداب و رسوم مردم ایران، تهران: سرچشمه.

- محرر، ایرج (۱۳۶۵) آیین‌ها و آیین‌ها و افسانه‌های لرستان، تهران: بنیاد نیشابور.

- محمدی، محمدهادی و قایینی، زهره (۱۳۷۹) تاریخ ادبیات کودکان ایران، تهران: نشر چیستا.
- موسوی، نسرین (۱۳۸۴) کلبه اسرارآمیز (قصه عامیانه ایرانی)، تهران: دوست مهربان.
- مهتدی، فضل‌الله (۱۳۸۵) افسانه‌های صبحی: افسانه‌های بوعلی، مشهد: ماه‌جان.
- مهتدی، فضل‌الله (۱۳۸۵) افسانه‌های کهن، مشهد: ماه‌جان.
- میرکاظمی، حسین (۱۳۷۲) افسانه‌های شمال، مجموعه اوسانه بگو، تهران: روزبهان.
- میرکاظمی، حسین (۱۳۸۱) چهل گیسو طلا: افسانه‌های مردم مازندران، گلستان و ترکمن صحرا، تهران: نشر مرکز.
- میرکیانی، محمد (۱۳۷۲) قصه‌های شب چله، تهران: پیام‌نور.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۰) سیب خندان و نارگریان: دفتری از چند اوسانه که در خراسان شنیده شده است، مشهد: فرید.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۸) اوسنه‌های عاشقی، قصه‌های عامیانه از سرزمین خراسان، تهران: نشر مرکز.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۸) باکره‌های پری‌زاد، دفتری از اوسانه‌های خراسان، تهران: توس.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۸) سنت شکن: دفتری از اوسانه‌های خراسان، تهران: توس.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۸) نه کلید: دفتری از اوسانه‌های خراسان، تهران: توس.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۰) اوسنه‌های خواب و درنگی تحلیلی و نظری در آنها، تهران: نشر مرکز.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۱) اوسنه‌های پهلوانی - تغزلی و درنگی تحلیلی و

نظری در آنها، تهران: نشر مرکز.

- میهن دوست، محسن (۱۳۸۲) اوسنه‌های بخت و درنگی تحلیلی نظری در آنها، تهران: نشر مرکز.

- میهن دوست، محسن (۱۳۸۴) اوسنه‌های چند موضوعی و درنگی در اصطلاح «مکر زن»، تهران: گل آذین.

- میهن دوست، محسن (۱۳۸۴) سمندر چهل گیس: سی و سه اوسانه، تهران: ماکان.

- نادری، افشین (۱۳۸۳) نمونه‌هایی از قصه‌های مردم ایران، تهران: نشر قصه.

- وکیلان، احمد (۱۳۷۸) متل‌ها و افسانه‌های ایرانی، تهران: سروش.

- وکیلان، احمد (۱۳۸۰) حضرت علی(ع) در قصه‌های عامیانه، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات سازمان میراث فرهنگی کشور.

- الول - ساتن (۱۳۸۶) توپوز قلی میرزا (قصه‌های ایرانی)، به کوشش احمد وکیلان و زهره زنگنه، تهران: نشر ثالث.

- الول ساتن، لارس پل (۱۳۷۴) قصه‌های مشدی گلین، ویرایش اولریش مارزلف، آذر امیرحسینی نیتهمر و احمد وکیلان، تهران: نشر مرکز.

- هوپفنز، اینگه (۱۳۸۶) افسانه‌های ایران زمین، تهران: ثالث.

ب) مقالات

- انواری، آرزو (۱۳۸۴) «نقش و کارکرد اشیا در افسانه‌های ایرانی»، کتاب ماه کودک و نوجوان، ش ۹۱، صص ۱۳۴ تا ۱۳۵.

- باژن، کیوان (۱۳۸۴) «شناخت فرهنگ عامه از پنجره افسانه‌ها»، گفت و گو با رضا خندان، ایران، ۲۰ تیر، ص ۱۶.

- بصیری، محمدصادق (۱۳۸۱) «جلوه افسانه‌های کهن ایرانی در ادبیات عربی»، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان، صص ۱ تا ۱۴.

- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۰) «گامی اساسی در گردآوری قصه‌های ایرانی»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۵۰ و ۵۱، صص ۹۲ تا ۹۷.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۱) «افسانه‌های گیلان»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۶۳، صص ۱۱۲ تا ۱۱۵.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۱) «نگاهی به کتاب افسانه‌های جنوب بوشهر» فرهنگ مردم، ش ۳ و ۴، صص ۱۴۵ تا ۱۵۰.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۲) «بررسی افسانه زندگان»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۷۵، صص ۱۳۲ تا ۱۳۹.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۳) «فلک‌نازنامه و ادبیات شفاهی ایرانی»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۸۰، صص ۱۱۸ تا ۱۲۵.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۳) «نمونه‌هایی از قصه‌های مردم ایران، کاری علمی در گردآوری قصه‌های شفاهی»، کتاب ماه کودک و نوجوان، شماره ۸۷.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۴) «افسانه مهم‌ترین گونه ادب شفاهی»، کتاب ماه کودک و نوجوان، شماره ۹۵.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۴) «درباره ادبیات شفاهی: انواع قصه‌های ایرانی»، کتاب ماه کودک و نوجوان، ش ۹۶، صص ۱۲۰ تا ۱۲۷.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۵) «ادبیات داستانی و شعر: نقد و بررسی بر سایه روایت‌های معتبر: نگاهی به بازآفرینی قصه‌ها»، کتاب ماه کودک و نوجوان، شماره ۱۰۹، صص ۴۳ تا ۴۹.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۰) «گامی اساسی در گردآوری قصه‌های ایرانی»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۵۰ و ۵۱، صص ۹۲ تا ۹۷.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۲) «نگاهی به مقاله افسانه‌های افسانه‌پژوهی در ایران»، کتاب ماه علوم اجتماعی، ش ۷۱ و ۷۲، صص ۶۵ تا ۶۶.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۴) «اوسنه‌ها و افسانه‌های مازندران»، کتاب ماه ادبیات و

- فلسفه، ش ۹۴، صص ۱۱۲ تا ۱۱۳.
- جعفری قنواتی، محمد (۱۳۸۴) «درباره ادبیات شفاهی (۶): انواع افسانه‌های ایرانی»، کتاب ماه کودک و نوجوان، ش ۹۶، صص ۱۲۰ تا ۱۲۷.
- حسن‌زاده، علیرضا (۱۳۸۰) «نقش افسانه‌ها در امتزاج دو فرهنگ»، کتاب ماه هنر، ش ۳۱ و ۳۲، صص ۶۴ - ۶۷.
- درویشیان، علی‌اشرف (۱۳۷۶) «چهل قصه از فرهنگ عامه»، جهان کتاب، ش ۴۱ و ۴۲، ص ۱۵.
- دری‌گشت، محمدرسول (۱۳۸۱) «اوسنه‌های خواب»، کتاب ماه هنر، ش ۴۳ و ۴۴، ص ۳۱.
- دمشناس، ابراهیم (۱۳۸۴) «قصه‌اندیشی ایرانی در هزار و یک‌شب؛ تحلیلی بر فصل آغازین هزار و یک‌شب»، کتاب ماه هنر، ش ۸۱ و ۸۲، صص ۷۴ تا ۷۸.
- ستاری، جلال (۱۳۴۸) «مقدمه‌ای بر هزار و یک‌شب»، هنر و مردم، ش ۸۵، صص ۴۵ تا ۵۰.
- سجادی‌پور، فرزانه (۱۳۷۸) «افسانه‌ها و اسطوره‌ها»، ادبیات داستانی، ش ۵۰، صص - سجادی‌پور، فرزانه (۱۳۷۸) «بافته‌ها و یافته‌ها: افسانه‌ها و اسطوره‌ها (بخش اول)»، ادبیات داستانی، ش ۵۰، صص ۱۲۲ تا ۱۳۰.
- سجادی‌پور، فرزانه (۱۳۷۸) «بافته‌ها و یافته‌ها، تحلیلی از افسانه‌های ایرانی (بخش دوم)»، ادبیات داستانی، ش ۵۲، صص ۱۴۳ تا ۱۵۲.
- صفورا، محمدعلی (۱۳۸۶) «قصه‌ها و افسانه‌های ایرانی در انیمیشن ایران»، کتاب ماه هنر، ش ۱۰۳ و ۱۰۴، صص ۹۴ تا ۱۰۴.
- غنی‌نژاد، فهیمه (۱۳۸۵) «قهرمان در قصه و نمایش ایرانی»، کتاب ماه هنر، ش ۹۹، صص ۱۰۸ تا ۱۱۰.
- فرید، جواهرکلام (۱۳۸۴) «دو کلمه درباره مشدی گلین خانم و داستان‌هایش»،

- ماهنامه حافظ، ش ۲۰، صص ۴۴ - ۴۸.
- قبادی، علیرضا (۱۳۸۱) افسانه‌های افسانه‌پژوهی در ایران»، کتاب ماه علوم اجتماعی، ش ۶۱ و ۶۲، صص ۳۶ - ۳۹.
- محمدی، محمد (۱۳۸۱) «تخیل مقدس و نامقدس در اسطوره‌ها و افسانه‌های ایرانی»، کتاب ماه هنر، ش ۴۳ و ۴۴، صص ۱۰۴ تا ۱۰۸.
- ملک‌زاده، مهرداد (۱۳۸۱) «سرزمین پریان در خاک مادستان»، نامه فرهنگستان، ش ۲۰، صص ۴۷ تا ۱۹۱.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۵) «دفتری از افسانه‌ها»، جهان کتاب، ش ۲۰ و ۲۱، صص ۱۸.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۷۵) «کوشش مغتنم»، جهان کتاب، ش ۲۴، صص ۹.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۰) «پندارها و باورداشت‌های عامیانه (مثال مردمی حق)»، کتاب ماه هنر، ش ۳۱ و ۳۲، صص ۱۰ تا ۱۶.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۰) «عناصر و اشخاص انسانی و غیرانسانی در اوسنه‌های پهلوانی تغزلی»، کتاب ماه هنر، ش ۳۹ و ۴۰، صص ۵.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۳) «اساطیر در گستره فرهنگ ایران باستان (گفت و گو)»، کتاب ماه هنر، ش ۷۵ و ۷۶، صص ۱۴ تا ۳۱.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۴) «جادوی کلام و مکر روایتی»، کتاب ماه و هنر، ش ۸۱ و ۸۲، صص ۴۴ تا ۴۸.
- میهن‌دوست، محسن (۱۳۸۷) «تبر ابومسلم در داستانی با استادکاران جوانمرد»، کتاب ماه هنر، ش ۱۲۱، صص ۳۶ تا ۴۱.
- وجدانی، بهروز (۱۳۸۲) «افسانه‌های آفرینش موسیقی در حوزه فرهنگ ایرانی»، کتاب ماه هنر، ش ۵۵ و ۵۶، صص ۱۴۸ تا ۱۵۳.
- وکیلان، سیداحمد (۱۳۷۷) «افسانه‌های چهل گیسو»، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۱۶، صص ۳۲ تا ۳۳.
- وکیلان، سیداحمد (۱۳۸۰) «علی در افسانه‌های ایرانی»، کتاب ماه هنر، ش ۳۱ و ۳۲،

صص ۵۸ و ۶۰.

- وهمن، فریدون (۱۳۴۷) «جمع‌آوری افسانه‌های ایرانی»، زبان و ادبیات، ش ۲۰۴، صص ۱۷۲ تا ۱۷۷.

- هاشمی‌دهکردی، سیدجواد (۱۳۸۳) «فرهنگ مردم و افسانه‌های شهرکرد»، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران‌شناسی، ج ۷، مردم‌شناسی و فرهنگ عامه، صص ۴۷۰-۴۴۹.

- همایونی، صادق (۱۳۸۷) «هنر و فرهنگ قصه‌های ایرانی»، کتاب ماه هنر، ش ۱۱۷، صص ۱۱۲ تا ۱۱۷.

پ) پایان‌نامه

- آهنی، فاطمه (۱۳۸۷) «تاریخ قصه و قصه‌پردازی و تحلیل آن در قرن نهم و دهم»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی.

- احمدی‌ملکی، رحمان «صور خیال در اساطیر و افسانه‌های آذربایجان»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا.

- ارشد، معصومه (۱۳۸۴) «نقد و بررسی داستان‌های عامیانه در دوره صفوی با محوریت کتب ابومسلم‌نامه، رموز حمزه، بوستان خیال، محجوب الخیال»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده الهیات، ادبیات و علوم انسانی.

- افراسیابی، غلامرضا (۱۳۸۲) «عناصر داستان در داستان‌های بلند عامیانه تا قرن ششم با محوریت سمک عیار داراب‌نامه و اسکندرنامه»، رساله دکتری، دانشگاه شیراز.

- افشار طهرانی، مریم (۱۳۸۵) «بررسی قصه‌های عامیانه در حکایات کلیله و دمنه» پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران.

- حنیف، محمد (۱۳۸۸-۸۷) «هویت ملی در قصه‌های عامه، با تکیه بر منابع دوره صفوی»، رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.

- دشتی، محمد (۱۳۷۶) «بررسی ادبیات داستانی در عصر قاجار با تأکید بر قصه‌های

- عامیانه»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- صادقیان، سولماز (۱۳۸۷) «بررسی نقش زنان در داستان‌های عامیانه ایرانی از دیدگاه مردم‌شناسی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز.
- عاشوری گوراب زرمیخ (۱۳۸۵) «افسانه‌های عامیانه ماسال و طبقه‌بندی ساختاری آن»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- قاسمی، سمیه (۱۳۸۳) «مطالعه تطبیقی مواد جامعه‌شناختی سمک عیار، داراب‌نامه، سیاست‌نامه و قابوس‌نامه»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم آذربایجان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- قهرمانی، عبدالله (۱۳۸۷) «بررسی موضوعی و اجتماعی ادبیات قصه در دوره عباسی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد، واحد تهران مرکز.
- قنبری‌عدیوی، علیرضا (۱۳۸۵) «نگرشی بر چگونگی آرایه روایت قصه‌ها و افسانه‌های ایرانی در انیمیشن ایران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر.
- محمدی، الهام (۱۳۸۶) «بررسی ساختاری رمان‌واره‌های پارسی کهن، داراب‌نامه، طوطی‌نامه، سمک عیار، امیرارسلان»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز.